

Kirja-Matin koulun opetussuunnitelma

2016

päivitys: kasv. ja op. ltk 13.12.2017, luku 5

päivitys: 14.4.2019 A2-tuntijako

päivitys: kasv. ja op. 11.12.2019 Yhdessä yhteistyöllä, valmistava opetus

päivitys 17.4.2020 Toiminta-alueittain opiskelu

päivitys 12.4.2022 Yläkoulun tuntijako, valinnainen kotitalous

SISÄLLYSLUETTELO

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	3
LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA	12
LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET	14
LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	17
LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN	24
LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI	32
LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	34
LUKU 8 OPISKELUHUOLTO	41
LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ	42
LUKU 10 KAKSIKIELINEN OPETUS	42
LUKU 11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS	42
LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA	43
Liitteet	45

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

Kirja-Matin koulun tuntijako

Aine	1	2	3	4	5	6	yht. alakoulu
ÄIDINKIELI	7	7	5	5	4	4	32
A1-KIELI (englanti)	1	1	2	2	3	2	10
B1-KIELI (ruotsi)						2	2
MATEMATIIKKA	3	3	4	4	4	3	21
<i>Ympäristö- ja luonnontieteet</i>							
YMPÄRISTÖTIETO	2	2	2	2	3	3	14
USKONTO	1	1	1	2	1	1	7
YHTEISKUNTAOPPI				1	1		2
HISTORIA					1	2	3
<i>Taide- ja taitoaineet</i>							
MUSIIKKI	1	1	1	1	1	2	7
KUVATAIDE	1	1	2	1	2	1	8
KÄSITYÖ	2	2	2	2	2	2	12
LIIKUNTA	2	2	3	3	2	2	14
Valinnaiset aineet (VAL)				1	1	1	3
A2-KIELI				2	2	2	6
TUNTEJA YHTEENSÄ	20	20	22	24	25	25	136

- Taide- ja taitoaineiden valinnaiset opinnot on linjattu Kirja-Matissa käytettäväksi seuraavasti: 4.luokalla liikuntaan, 5. luokalla kuvataiteeseen ja 6. luokalla musiikkiin.

Kirja-Matin koulussa yläkoululuokilla oppiainejaon mukaisesti opiskelevien tuntijako

Aine	7	8	9	yht. yläkoulu
ÄIDINKIELI	3	4	3	10
A1-KIELI (englanti)	2	2	3	7
B1-KIELI (ruotsi)	1	2	2	5
MATEMATIIKKA	3	4	4	11
BIOLOGIA / MAANTIETO	2	2	3	7
FYSIIKKA / KEMIA	2	2	3	7
TERVEYSTIETO	0,5	2	0,5	3
USKONTO/ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	1	1	1	3
YHTEISKUNTAOPPI			3	3
HISTORIA	2	2		4
MUSIIKKI	2			2
KUVATAIDE	2			2
KÄSITYÖ	2			2
LIIKUNTA	3	2	2	7
KOTITALOUS	3			3
Taito- ja taideaineiden valinnaiset		3	2	5
OPPILAANOJAUS	0,5	1	0,5	2
YRITTÄJÄMÄINEN TOIMINTATAPA	1			1
VALINNAISET AINEET		3	3	6
TUNTEJA YHTEENSÄ	30	30	30	90

Opetussuunnitelman mukaisesti yläkoulun oppilaat valitsevat taito- ja taideainevalinnaisia sekä syventäviä valinnaisia oppiaineita yhteensä 6 viikkotuntia. Kirja-Matin koulussa valinta tehdään erikseen 8. ja 9. luokan ajalle valinnaisainetarjottimen pohjalta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset (T&T VAL) Kirja-Matin koulussa

Maakunnallisen opetussuunnitelman linjauksen mukaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista yksi viikkotunti on sidottu käsityöhön vuosiluokilla 3, 5 ja 6. Vuosiluokille 4, 5 ja 6 jäävät taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on Kirja-Matin koulussa sidottu seuraavasti: 4. luokalla liikuntaan, 5. luokalla kuvataiteeseen ja 6. luokalla musiikkiin. Koulun opetussuunnitelmaa täydennetään kunkin taide- ja taitoaineen osalta kirjaamalla kyseisen oppiaineen lisätunnin tavoitteet ja sisällöt.

Liikunta 4. luokka

Painotettavat tavoitteet:

- T8: ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen
- T9: ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Painotettavat sisällöt

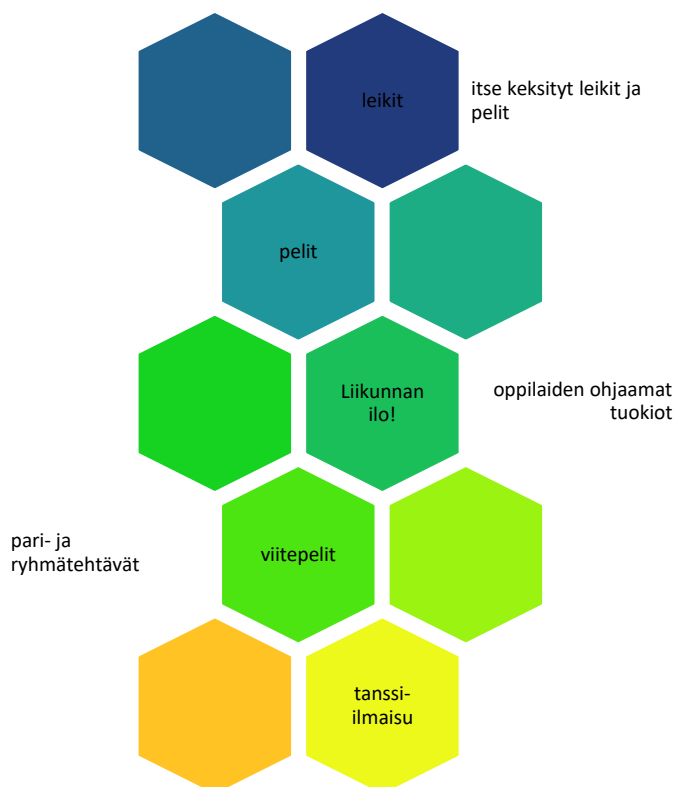
- S2: Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Kirja-Matin koulun neljännen luokan liikunnan lisätunnilla keskitytään erityisesti oppilaiden yhdessä toimimiseen, myönteisen asenteen kehittymiseen ja kannustavassa ilmapiirissä liikkumiseen. Tarkoituksena on kehittää oppilaan omaa osallisuutta ja vastuuntuntoa sekä mahdollistaa onnistumisen kokemuksia.

Painotusalueena liikunnan lisätunnilla on myös oppilaan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitojen kehittäminen. Oppilaita kannustetaan pari- ja ryhmätöihin ja yhteistoiminnalliseen oppimiseen liikunnan avulla.

Oppilaille annetaan mahdollisuuksia kokeilla myös itse oppimisryhmän ohjaamista. Tämä harjoittelu ohjaa oppilaita kohti viidennen ja kuudennen luokan välkkäritoiminnan ohjaajana toimimiseen Liikkuvassa koulussamme. Ohjaajana toimimisen harjoittelu tukee myös koulumme laaja-alaisen osaamisen painotusta L3 (itsestä huolehtiminen ja arjen taidot) sekä yrittäjämäistä toimintatapaa.

Kuvataide 5. luokka

Painotettavat tavoitteet:

- T1: kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen
- T2: rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista
- T3: innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Painotettavat sisällöt:

- S1: omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään eri kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

- S2: Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä

mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

- S3: Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kirja-Matin koulun viidennen luokan kuvataiteen lisätunnilla keskitytään erityisesti kuvien monilukutaitoon. Tarkoituksena on pohtia oppilaan omaa visuaalista kulttuuriympäristöä ja kehittää oppilaan kuvallista ilmaisua monipuolisesti.

Tavoitteena on kannustaa oppilaita erilaisten kuvien tutkimiseen ja monilukutaitoon. Tunneilla tutkitaan ja tulkitaan erilaisia taidekuvia. Kuvista kirjoitetaan tarinoita. Tutkitaan lapsille suunnattuja mainoskuvia kriittisyyteen pyrkien. Tehdään omia mainoskuvia sekä piirtäen että valokuvaten. Harjoitellaan kuvankäsittelyä. Opitaan toimimaan vastuullisesti median käytössä (mm. tekijänoikeudet). Itsekuvattujen kuvien avulla on mahdollista tuottaa sisältöä esim. koulun omalle YouTube-kanavalle. Oppilaat voivat tehdä oman sähköisen portfolion kuvataidetoistään ja/tai järjestää oman taidenäyttelyn ryhmänä.

Painotusalueena kuvataiteen lisätunnilla oman kuvallisen ilmaisun lisäksi on itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitojen kehittäminen. Myös kuvataiteessa kannustetaan pari- ja ryhmätöihin ja yhteistoiminnalliseen oppimiseen.

Musiikki 6. luokka

Painotettavat tavoitteet:

- T1: rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään
- T2: ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointisoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä.

Painotettavat sisällöt:

- S1: Miten musiikissa toimitaan

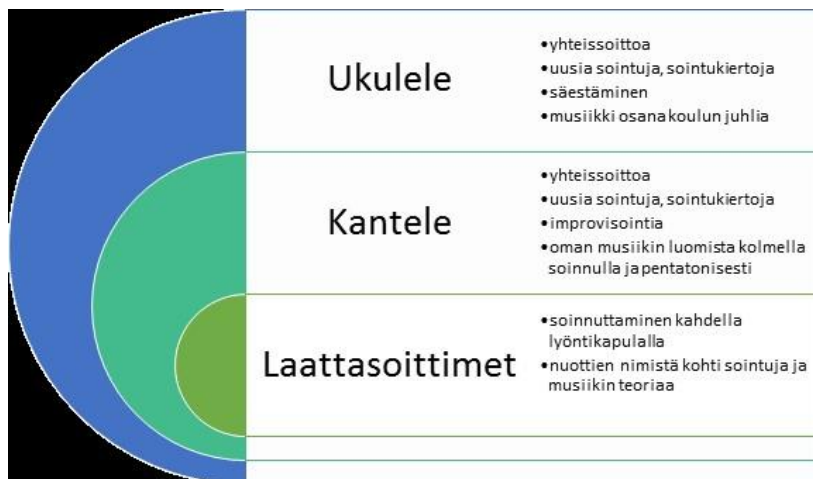
Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perustekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

- S2: Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Kirja-Matin koulun kuudennen luokan musiikin lisätunnilla keskitytään erityisesti sointuihin ja niiden soittamiseen. Soittimina käytetään sekä perinteisiä koulusoittimia esim. kahden lyöntikapulan avulla (kellopelit, ksylofonit, muut laatat) että bändisoittimia (akustinen ja sähkökitara). Sointuihin, soinnuttamiseen ja improvisointiin perehdytään myös kanteleilla ja ukuleleilla. Yksinkertaisilla stemmalauluilla saadaan soinnullista harmoniaa myös laulamiseen. Pääpainotusalueena on yhteissoitto. Oppilaita ohjataan yksinkertaisiin säveltapailutehtäviin mm. erilaisia sointuja kuunnellen (duuri ja molli).

Esitettävä ohjelmisto valitaan oppilaita osallistaen. Esiintymiskokemuksia saadaan omassa oppimisryhmässä ja koulun omissa tapahtumissa, mutta niitä voidaan hankkia myös koulun ulkopuolella.

Valinnainen kotitalous 2/3 vvt yläkoulu

8.lk ja 9.lk

Opetuksen tavoitteista johdetut painotetut oppimisen tavoitteet:

- Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.
- Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.
- Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävä elämäntapaa edistävästi.
- Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.
- Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.
- Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.
- Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.

Keskeiset sisällöt:

- Täsmällinen kurssin koko sisältö määräytyy ryhmän koon ja koostumuksen perusteella. Asioiden lopullinen käsittelyjärjestys määräytyy ajankohtaisten tapahtumien ja tilanteiden mukaan.
- Valinnaisessa kotitaloudessa teorian osuus on vähäisempää ja se vaihtelee opetettavan aiheen mukaan.
- Sisältöjä valitaan oppilaita osallistaen: kerrataan ravitsemussuosituksia, tutustutaan säilönnän perusteisiin, tutustutaan erityisruokavalioihin; kehitetään kädentaitoja
- vuotuisia juhlia ja tapakulttuuria, ruoanvalmistusta, leivontaa ja puhtaanapitoa, kuluttajatietoa

Arviointi:

- numeroarviointi 4-10 (yli 2vvt)
- tiedollinen ja taidollinen osaaminen
- arvioinnissa painotetaan käytännön työtä, jossa keskeisiä asioita ovat ohjeiden noudattaminen, omatoimisuus, yhteistyökyky sekä yrittäminen ja vastuu omasta työstä ja työympäristöstä
- oppilasta kannustetaan arvioimaan omaa työskentelyään

Kirja-Matin koulun yhteistyökumppaneita sekä opetustoimen yhteisiä strategioita täydentäviä omia suunnitelmia:

Kirja-Matin koulun vanhempainyhdistys

Ylikiva ry on Kirja-Matin koulun vanhempainyhdistys. Yhdistys on perustettu 7.12.1993. Yhdistys toimii linkkinä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja opetustoimen välillä ja pyrkii omalta osaltaan kehittämään koulun toimintaa. Yhteistyömuotoja ovat vuosien varrella olleet esim. tapahtumien ja koulun juhlien järjestäminen yhteistyössä koulun kanssa sekä materiaallinen avustaminen.

Yhdistys kuuluu valtakunnallisesti toimivaan Suomen Vanhempainliittoon.

Liikkuva koulu (<http://www.liikkuvakoulu.fi>)

Kirja-Matin koulu on liikkuva koulu. Liikkuvilla kouluissa lisätään liikettä koulupäivään ja sen yhteyteen.

Viihtyisämpiä koulupäiviä. Liikkuvilla kouluissa tehdään yhdessä, otetaan oppilaat mukaan suunnitteluun, ajatellaan asioita uudella tavalla. Monessa koulussa tämän on huomattu parantavan yleistä kouluviihtyvyyttä.

Liikkuminen auttaa oppimaan. Uusimpien tutkimusten mukaan liikkuminen koulupäivän aikana on yhteydessä hyvään koulumenestykseen. Liikkuminen vaikuttaa erityisesti koululaisten tiedolliseen toimintaan kuten muistiin ja toiminnanohjaukseen.

Työrauhaa luokkiin. Liikkuvien koulujen henkilökunta on raportoinut työrauhan parantumisesta. ”Välituntien valvominen on tullut helpommaksi, kun oppilailla on mieluisaa tekemistä ja kahnaukset ovat vähentyneet”, kertoi eräs opettaja Liikkuva koulu -kokemuksiaan.

Kirja-Matin koulussa pyritään suunnitelmallisesti siihen, että jokaisella oppilaalla olisi mahdollisuus liikkua vähintään yksi tunti koulupäivän aikana. Koulullamme on oma liikunnallistamissuunnitelma.

[Linkki liikunnallistamissuunnitelmaan](#)

Kestävän kehityksen ohjelma

Kirja-Matin koulun kestävän kehityksen painopistealue on kierrättäminen. Koulumme on mukana YK-koulujen verkostossa. Koulullamme on kestävän kehityksen suunnitelma.

Linkki YK-liiton sivulle: <http://www.ykliitto.fi/koulutus-ja-oppimateriaalit/oppimateriaalit>

Yrittäjyyskasvatussuunnitelmaan liittyviä asioita esitellään luvussa 3.

Muita arjen yhteistyökumppaneita (näitä lisäksi luvussa 5 ja 8):

Ylistaron kappeliseurakunta <http://www.seinajoenseurakunta.fi/nuoret/yhteistyo-koulujen-kanssa>

SPR Ylistaro

Lakeuden 4H-yhdistys

Lions Club Ylistaro

Zimbabwen Lapset ry

MLL Ylistaro

LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

Arvotyöskentelyprosessin kuvaus

Koulun yhteisten arvojen kokoaminen tehtiin koko koulun yhteisenä prosessina. Mukana olivat oppilaskunnan hallitus, koulun henkilökunta sekä vanhempainyhdistys.

Opettajien ja ohjaajien yhteisessä kokouksessa pohdittiin koulun arvopohjaa helmikuussa 2015. Henkilökunnan vastaukset kirjattiin aluksi omiin lomakkeisiin. Vastausten pohjalta keskusteltiin ensin pienissä ryhmissä ja sitten tehtiin loppukoonti yhteisen keskustelun kautta. Vanhempainyhdistys Ylikivan hallituksen ja koulun yhteinen ops-arvokeskustelu toteutettiin maaliskuussa 2015. Oppilaskunnan hallituksen arvokeskustelu pidettiin huhtikuussa.

Kaikkien vastausten ja keskustelujen perusteella laadittiin Kirja-Matin koulun arvot täydentämään maakunnallisia yhteisiä arvoja siten, että eri keskustelujen ja lomakkeiden koontien yhteiset asiat saatiin nivottua omiin arvolauselmiin. Lopulliset arvot kirjoitti puhtaaksi koulun opetussuunnitelmatyöryhmä.

Kirja-Matin koulun arvot

1. Opimme:

Opettaja on monella tavalla auttamassa ja kannustamassa erilaisia oppilaita yhdessä oppimiseen.

2. Tunnemme:

Koko kylä kasvattaa. Avoin yhteistyö huoltajien ja koulun välillä ohjaa oppilaiden kasvua terveen itsetunnon omaavaksi, vastuulliseksi ja toiset huomioonottavaksi yhteisön jäseneksi.

3. Toimimme:

Kirja-Matin koulu on turvallinen ja yhteisönsä jäsenistä välittävä koulu, jossa on yhteisesti luotu toisiamme tukeva toimintakulttuuri.

4. Iloitsemme:

Koulussa on kivaa, kun on turvallista olla ja on paljon tekemistä.

Koulun arvojen ja oppimiskäsityksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Kirja-Matin koulussa on mahdollista järjestää sopivin väliajoin uusi arvokysely huoltajille ja henkilöstölle. Henkilökunta arvioi lukuvuoden tavoitteiden ja sitä kautta myös koulun omien arvojen ja oppimiskäsityksen toteutumista vuosittain lukuvuoden arviointiraportin yhteydessä. Lisäksi hyödynnetään perusopetuksen omien arviointikyselyjen tuloksia sekä mahdollisia muita lukuvuoden aikana esim. luokittain tehtyjä kyselyitä.

Oppilaiden näkemyksiä saadaan kartoitettua mm. koulun oman ohjauskyselyn avulla.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä arvioi lukuvuoden eri tavoitteiden toteutumista kevään viimeisessä kokoontumisessaan sekä mm. kouluterveys- ja TEAVIISARI-kyselyihin vastaamalla.

Lukuvuosittainen koko koulun yhteinen kasvatustavoite voidaan muodostaa yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen ja vanhempainyhdistys Ylikivan kanssa.

Koulun edustaja osallistuu vanhempainyhdistys Ylikivan kokouksiin, mikä omalta osaltaan mahdollista jatkuvan vuoropuhelun ja kasvatuskumppanuuden kotien ja koulun kanssa.

LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

Yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus koulun arjessa

Yrittäjämäisen toimintatavan avulla pyritään kehittämään oppilaan omaa kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja osallistuvaksi jäseneksi. Kirja-Matin koululla on myös yrittäjyyskasvatuksen suunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan Kirja-Matin koulun yhteisiä sopimuksia eri luokka-asteilla tehtävistä opintokäynneistä ja suunnitelmallisesta tutustumisesta alueen työpaikkoihin.

Kirja-Matin koulussa oppilaiden osallisuutta pyritään tukemaan monin eri tavoin. Koulussamme toimii oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus. Hallituksen jäsenet valitaan suljetulla lippuäänestyksellä syyslukukauden alussa. Ruokailutoimikunta on ollut osa oppilaskunnan hallituksen toimintaa.

Viidennen luokan oppilaat toimivat koulukummeina aloittaville ekaluokkalaisille.

Koulussamme on kummilapsitoimintaa yhteistyössä Zimbabwe Aids-orvot ry:n kanssa.

Muita vastuutehtäviä Kirja-Matissa ovat esim. luokkien järjestäjät, ruokalapoliisit ja koulun kirjastonhoidon vastuuoppilaat sekä välituntiliikuttajat eli välkkärit, jotka saavat koulutuksen tehtävänsä. Välkkärit järjestävät, suunnittelevat ja ideoivat koulun yhteistä toimintaa tavoitteenaan saada lisää liikettä koulupäivään.

Osallisuuden tunnetta omassa oppimisessa lisäävät erilaiset osallistavat oppimis- ja arviointimenetelmät myös liikkuvan koulun toimintaperiaatteiden hengessä (suunnitelma lukuun 1). Kirja-Matin koulun omana linjauksena pyrimme siihen, että jokainen 4.-6. VAL- valinnaiskurssi tukee yrittäjämäistä toimintatapaa sekä sisältöjen että oppimismenetelmien osalta.

TET-toiminta Kirja-Matin koulussa

”Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.” (OPS 2016)

Yläkoulujen TET-jaksoilla rajataan usein oman perheen yritys ja vanhempien työpaikat pois, mutta nyt lähdetään tutustumaan omien vanhempien työpaikkoihin. Harvalla lapsella on loppujen lopuksi tarkkaa kuvaa, mitä omat vanhemmat oikeasti tekevät omalla työpaikallaan. Huoltajien työpaikkoihin tutustuminen tukee omalla tavallaan myös kodin ja koulun yhteistyötä.

Jos omien vanhempien työpaikalla työskentely ei jostain syystä onnistu, pyritään auttamaan sopivan TET-paikan löytymisessä. TET-päivästä ja oppimiskokonaisuudesta tiedotetaan kirjallisesti heti syyslukukauden alussa, ja käytännön järjestelyistä on laadittu työpaikoille jaettava tiedote, TET-lomake.

Kirja-Matin koulussa oppilaiden TET-päivän kohderyhmänä ovat 6. luokkalaiset. Tavoitteena on rakentaa vuosittain monialainen oppimiskokonaisuus, jossa hyödynnetään mm. NY Mitä ihmiset tekevät? –oppimateriaalia ja lisätään oma painotus oikeisiin työpaikkoihin tutustumisesta.

TET-päivä toteutetaan esim. NY-materiaaliin tutustumisen jälkeen (noin 10 oppituntia). TET-päivään käytetään 6 oppituntia. Lisäksi TET-päivänä hankittua työelämätietoutta esitellään muille oppilaille esitelmien avulla. Mahdolliset oman koulun ruokala-TET –vuorot ja tutustumiskäynnit paikallisiin yrityksiin tukevat työelämään tutustumisen jaksoa. Yrityskylätoiminta tukee koulun TET-toimintaa.

Monialainen oppimiskokonaisuus voidaan Kirja-Matissa toteuttaa osin myös jakotunneilla. Tällöin NY –materiaalin toiminnalliset työtavat päästäisiin toteuttamaan pienemmässä oppimisryhmässä. TET- toiminta kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

Kirja-Matin koulun laaja-alaisen osaamisen omat painotukset

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppimaan oppimisen tavoitteena on auttaa oppilaiden

- kehittämään oppijoina: tukea oppilaan oman oppimistavan löytymistä, kehittää hänen taitoaan asettaa kysymyksiä ja etsiä vastauksia erilaisista tietolähteistä monipuolisin työtavoin
- auttaa kehittämään oppimisen taitoja: ohjata oppilasta asettamaan omia oppimistavoitteita, oppia suunnittelemaan omaa työskentelyään ja arvioimaan omaa oppimistaan sekä hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisen välineenä
- auttaa oppilaita kehittämään näitä taitoja vastuullisesti sekä auttaa oppilaita etenemään oppimispolulla elinikäisen oppimisen näkökulmasta.

L3: Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtimisen ja arjen elämäntaitojen oppimisen tavoitteena on auttaa oppilaita

- ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan, terveellisten elämäntapojen ja turvallisuuden merkityksen
- kehittämään tunne- ja vuorovaikutustaitojaan sekä ohjata kantamaan vastuuta omasta ja yhteisestä työstä
- kehittämään kuluttajataitojaan ja tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

Kirja-Matin koulussa ohjataan oppilaita suunnittelemaan, tarkkailemaan ja arvioimaan omaa opiskeluaan ja oppimistaan. Esimerkiksi omien oppimistavoitteiden asettaminen kouluvuoden alussa ja itsearviointi oppimisjakson päätteeksi ohjaa oppilaita tarkkailemaan omaa oppimistaan. Vertaisarvioinnin avulla voidaan kannustaa ja kehittää ryhmässä toimimisen taitoja, koska vertaisarviointi edellyttää vuorovaikutusta toisten kanssa. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat myös oppilaiden motivaation kehittymistä ja oppimisen iloa. Oppilaan käsitys itsestä oppijana vahvistuu.

Oppilaiden oppimisen ohjaaminen on koulussamme jokaisen opettajan tehtävä. Oppilaan ohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, sujuvuutta, tasa-arvoa ja turvallisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä jo perusopetuksen alkuvaiheesta lähtien. Oppilaiden opiskelu- ja työskentelytaitoja sekä muita arjen taitoja tulee jatkuvasti kehittää ja niitä opetellaan yhdessä. Oppilasta ohjataan vastuulliseen suhtautumistapaan koulutyötä ja vastuutehtäviä kohtaan.

Oppimaan oppimisen painotus liittyy keskeisesti myös oppilaan itsetuntemuksen ja vastuullisuuden kehittämiseen, yrittäjämäiseen toimintatapaan. Tavoitteemme on, että Kirja-Matin koulussa oppimistilanteissa olisi oikeaa asennetta, päättäväisyyttä, vastuuntuntoa, innovatiivisuutta, tulevaisuussuuntautuneisuutta ja että oppilaille kehittyisi taitoja tehdä oikeita asioita ja järkeviä valintoja. Jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisen seuranta

Laaja-alaisen osaamisen toimivuutta arvioidaan osana Seinäjoen kaupungin peruskoulujen laatu- ja arviointijärjestelmää. Laaja-alaisen osaamisen arviointi sisältyy kaupungin arviointikyselyihin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista tukevat järjestelyt ja toimenpiteet kirjataan koulun opetussuunnitelmaan ja vuosittaiset tarkennukset vuosisuunnitelmaan.

Koulut arvioivat laaja-alaisen sisällöjen toteutumista koulun lukuvuoden ja vuosisuunnitelman arviointiraportissa. Arvioinneista saadulla palautteella koulut kehittävät ja parantavat tarvittaessa toimintaansa.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseksi Kirja-Matin koulussa on otettu käyttöön oppilaiden oma ohjauskysely. Kyselyn kautta kartoitetaan oppilaiden näkemyksiä ohjaustoiminnan onnistumisesta jokaisella alakoulun luokka-asteella. Kyselyn vastauksia voidaan hyödyntää kehittämistyössä. Ohjauskyselyn osa-alueita ovat

- oppimaan ohjaaminen
- kasvun ja kehityksen tukeminen
- opinpolulla ohjaaminen
- työelämään tutustuminen ja
- ohjauksen toteutuminen.

Kysely on muokattu 6. luokkalaisille tarkoitetun ohjauskyselyn pohjalta, ja siihen vastaavat koulun 1.-5. luokkien oppilaat.

Kyselyn osiot on vuosiluokkaistettu, jotta kysymyksistä muodostuu jatkumo. Jokaiselle luokka-asteella on oma versionsa ohjauskyselystä, ja kysymysten määrä lisääntyy ylemmille vuosiluokille siirryttäessä. Myös huoltajille on oma versio kyselystä, ja sitä voidaan koulussamme käyttää opettajan oman harkinnan mukaan. Kyselyissä arvioidaan sekä ohjauksen saatavuutta että vaikuttavuutta.

LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Kirja-Matin koulun toimintakulttuuri – kohti unelmien koulua

Koulun toimintakulttuurin kuvaus

Kirja-Matin koulu on Ylistaron kaupunginosan keskustaajaman yksisarjainen alakoulu, jossa on sekä yleisopetusta että erityisopetusta tarjoavia luokkia. Oppilasmäärä on viime vuosina vaihdellut noin 155-175 välillä. Opettajia ja koulunkäynninohjaajia koulussa on yli 20 henkilöä. Muuta henkilökuntaa on 4. Koulussamme järjestetään iltapäivätoimintaa pienimmille koululaisille.

Kirja-Matin koulu on saanut nimensä ylistarolaisen Matti Pohdon (1817-57) mukaan. Hän oli talonpoikaistaustainen kirjojen keräilijä, jonka ansiosta Helsingin Aleksanterin-yliopiston kirjaston (nykyään Kansalliskirjasto) kokoelmiin saatiin huomattava osa siitä suomenkielisestä kirjallisuudesta, jonka Turun akatemian kirjasto oli menettänyt Turun palossa vuonna 1827. Koulumme piha-alueella sijaitsee Matti Pohdon muistomerkki.

Kirja-Matin koulussa tehdään joustavaa yhteistyötä oppimisryhmien muodostamisessa ja pyritään toteuttamaan samanaikaisopetusta yleisopetuksen, erityisopettajan ja erityisluokanopettajien kesken.

Kodin ja koulun yhtenäiset kasvatustavoitteet ovat lapsen kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Kirja-Matin koulun henkilökunta arvostaa avointa ja luottamuksellista vuorovaikutussuhdetta oppilaiden huoltajien kanssa. Kirja-Matin koulun vanhempainyhdistys toimii myös linkkinä oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilökunnan välillä ja pyrkii omalta osaltaan kehittämään koulun toimintaa. Vanhempainyhdistys osallistuu lukuvuoden kasvatustavoitteen asettamisen prosessiin.

Kirja-Matin koulun yhteisöllinen toimintatapa ilmenee esim. monista yhteisistä käytänteistä, joista keskustellaan ja sovitaan opettajankokouksissa. Jokainen osallistuu omalla panoksellaan koulun kehittämiseen. Lukuvuoden tavoitteiden toteutumisen ja koulun toiminnan arviointi arviointiraporttiin täytetään koko henkilökunnan yhteisessä kokouksessa. Oppilaan oppimisen arvioinnin suorittavat oppilasta opettavat opettajat yhteisesti.

Kirja-Matin koulu on liikkuva koulu. Liikkuvissa kouluissa lisätään liikettä koulupäivään ja sen yhteyteen. Kirja-Matin koulun tavoitteena Liikkuvana kouluna on:

1. Oppituntien toiminnallistaminen ja liikkumisen lisääminen tavallisten oppituntien aikana. Tähän liittyy läheisesti opiskelun toimintaympäristön laajentaminen esim. pihalle ja ulos luokasta. Tämän toteutumiseksi opettajat tarvitsevat koulutusta ja valmista taukoliike- ja älyjumpamateriaalia. Koulun hankintoja tulee suunnata oppimisympäristöjen monipuolistamiseen liikunnallisuuden näkökulmasta.
2. Koulun sisätilojen sisustaminen niin, että ne houkuttelisivat oppilaita liikkumaan sielläkin entistä aktiivisemmin.
3. Kannustaminen koulumatkojen kulkemiseen omin lihasvoimin pyörällä tai kävellen.
4. Liikuntatuntien kaksoistunteja tulisi mahdollisuuksien mukaan hajauttaa yksöistunneiksi. Näin voitaisiin taata liikettä mahdollisimman monelle eri päivälle.

Taulukko: oppivan yhteisön periaatteita Kirja-Matin koulussa

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely	Kulttuurin moninaisuus ja kielitietoisuus	Osallisuus ja demokraattinen toiminta	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautuminen	Hyvinvointi ja turvallinen arki
ammattillisuus	kulttuuri-perinnön arvostaminen	osaamisen jakaminen	hyvät tavat	elinikäinen oppiminen	L3 itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
kouluttautuminen	Kirja-Matti	L1 ajattelu ja oppimaan oppiminen	itsetunto	oppimisen ohjauksen kehittäminen	järjestyssäännöt ja valvonta
sisäinen tiedottaminen	kotiseutuopetus	yhteisöllisyys ja osallistuminen	omien vahvuuksien tunnistaminen	kestävän kehityksen ohjelma	osallisuus
yhteistyö ja yhteisopettajuus	taito- ja taideaineet	työhyvinvointi	pedagoginen tuki	lapsen oikeudet	kiusaamiseen puuttuminen
tv-taidot	erilaisuuden hyväksyminen	koulun toiminnan jatkuva arviointi	erilaisuuden hyväksyminen		välittäminen
Liikkuva koulu	yhteisöllisyys		oppimisen ohjauksen kehittäminen		syryäytymisen ehkäisy
yksilöllisyys, integrointi					moniammatillinen yhteistyö
yrittäjämäinen toimintatapa					joustava jakso

Oppimisympäristöt ja työtavat sekä kehittämisen tavoitteet

Onnistuneessa opetustilanteessa sekä opettaja että oppilas asettavat tavoitteita. Opetuksen tavoitteet ja tarkoituksenmukaisuus määrittävät työtapojen valintaa. Työtapojen tulee olla vaihtelevia ja valinnassa tulee korostaa oppilaan aktiivista roolia tiedonhankkijana ja toimijana. Oppimistilanne voidaan suunnitella yksilökeskeiseksi tai yhteistoiminnalliseksi.

Yhteistoiminnallista oppimistilannetta suunnitellessaan opettajan tulee tiedollisten tavoitteiden lisäksi määritellä yhteistoiminnalliset tavoitteet esimerkiksi ryhmätyölle. Yhteistoiminnallisessa oppimisessa

oppilas oppii käyttämään ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan sekä ymmärtämään ryhmän jäsenten yhteisen tavoitteen ja oman panoksensa onnistuneessa työskentelyssä.

Yksilökeskeiset työtavat luovat oppilaalle mielekkäitä oppimistilanteita, jotka vastaavat juuri hänen oppimistavoitteitaan ja antavat oppilaalle mahdollisuuden hankkia elämässään tarvittavia tietoja ja taitoja.

Kirja-Matin kokoisessa koulussa hyvä oppilaantuntemus auttaa kaikkia opettajia löytämään jokaiselle oppilaalle hänen edellytyksiinsä sopivan oppimistyylin sekä sopivan haasteellisia ja mielekkäitä oppimistehtäviä. Mielekkäiden ja monipuolisten opetusmenetelmien avulla oppilaalla on mahdollisuus omien edellytystensä mukaisesti kasvaa itseohjautuvuuteen ja vastuullisuuteen omasta oppimisestaan.

Oppimisympäristön tulee olla työtavasta riippumatta turvallinen ja ilmapiirin myönteinen ja kannustava. Hyvä oppilaantuntemus sopivan kokoisessa koulussamme auttaa opettajia löytämään jokaiselle oppijalle hänen edellytyksiinsä sopivan oppimistyylin sekä haasteellisia ja mielekkäitä oppimistehtäviä. Oppimisessa pyritään ilmiöihin, ajattelua kehittäviin ja laajoihin myös oppiaineiden rajat monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin sekä käsitteiden ymmärrettävään oppimiseen. Konkreettiset opetusvälineet, toiminnallisuus, monipuoliset työtavat ja tietotekniikan tarkoituksenmukainen käyttö tukevat oppimista ja oppimisympäristöjen kehittämistä Kirja-Matin koulussa.

Keskeisiä työmuotoja ovat muun muassa itsenäinen, projektityyppinen työskentely sekä erilaiset ryhmässä tehtävät työt. Oppimisessa on tärkeää myös oppimisen prosessi, ei pelkästään tulos tai tuotos. Oppimaan oppiminen on oppilaan opiskelutaitojen, -menetelmien ja -asenteiden kehittämistä. Oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen pyritään Kirja-Matin koulussa vastaamaan systemaattisesti mm. oman ohjauskyselyn avulla, monipuolisilla ryhmässä tehtävillä töillä, opintoretkillä ja oppilaiden itsearviointitaitoja monipuolisesti kehittämällä.

Hyvä koulu on paikka, jossa on tilaa sekä akateemisen että taitoaineiden osaamisen lisäksi oppilaan luonteen ja tunnetaitojen kasvamiselle. Joustava luonne ja kyky selviytyä vaikeuksista ovat moni tavoin yhteydessä oppimiseen. Tiedolliseen oppimiseen tarvitaan ei-tiedollisia taitoja, kuten motivaatiota, uteliaisuutta, itsesäätelyä ja sinnikkyyttä. Kirja-Matin koulussa on mahdollista toteuttaa ja soveltaa esim. oppilaan omien vahvuuksien löytämisen pedagogiikkaa opettajan päättämällä tavalla.

Yhteiset toimintaperiaatteet

Yhteistyö ja käytännön toteutus

Jokaisen opettajan ja ohjaajan tehtävänä on ohjata oppilasta opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan, oppimisen valmiuksiaan ja opiskelutaitojaan. Erityistä huomiota kiinnitetään myös oppilaiden persoonallisuuden kasvuun ja kehitykseen, tunnetaitoihin, itsetuntemukseen ja itsensä arvioinnin kehittymiseen.

Joustava jakso –toimintamalli Kirja-Matin koulussa

Seinäjoella on olemassa toimintamalli koulujen ja lastensuojelulaitosten, ammatillisten perhekotien sekä sijaisperheiden yhteistyöhön oppilaan vastaanottamisessa kouluun. Toimintamalli on käytössä Kirja-Matin koulussa. Mallin esittely löytyy Seinäjoen opetussuunnitelmasta luvusta 7 (Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Kiusaamisen ehkäisy

Jokaisella oppilaalla on oikeus käydä koulua joutumatta kiusatuksi. Selkeät rajat, koulun järjestyssääntöjen tunteminen ja niihin sitoutuminen ehkäisevät arjen ristiriitojen syntymistä. Johdonmukainen kasvatustietokeskustelujen ja kurinpitotoimien käyttö kasvattavat oppilaita oppimaan asioiden selvittämistä sekä kohtaamaan tekojen syitä ja seurauksia.

Kirja-Matin koulussa oppilaiden turvallisuuden takaamisessa pyritään keskittymään vaara- ja ongelmatilanteiden ennaltaehkäisemiseen. Tätä tavoitetta edesauttavat käytännöistä tiedottaminen oppilaille ja koteihin pitkin lukuvuotta, asennekasvatus sekä valvontavastuista huolehtiminen.

Kirja-Matin koulun henkilökunta on sitoutunut nollatoleranssiin kiusaamisen suhteen. Monet opettajat opettavat useamman kuin vain oman luokan oppilaita. Tämä lisää oppilaantuntemusta ja luottamuksellisen suhteen kehittymistä opettajien ja oppilaiden vuorovaikutussuhteissa, ja auttaa kaikenlaisten asioiden rakentavassa selvittelyssä.

Yhdessä yhteistyöllä -toimintamallin tärkeänä tehtävänä on lisätä kaikkien osallisuutta sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Toimintamalli käsitellään vuosittain yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä, sekä käydään läpi oppilaiden ja henkilökunnan kanssa. Toimintamallista tiedotetaan oppilaiden huoltajia. Tavoitteemme on kuitenkin, ettei moninaisten arjen pulmien ja jokapäiväisten pikkuriitojen selvittely kaadu pelkästään YY-vastuopettajan harteille, vaan jokainen opettaja ja ohjaaja vastaa koulupäivän aikana kaikista koulumme oppilaista ja puuttuu häiritsevään käytökseen tai kiusaamiseen. Lisäksi välituntivalvojat tiedottavat mahdollisista riitatilanteista oppilaiden omia opettajia.

Paras keino kiusaamisen välttämiseksi on pyrkiä luomaan kouluun turvallinen ja kannustava ilmapiiri, "Meidän koulu". Myönteisen minäkuvan ja itsetunnon kehittäminen sekä koulun yhteishengen ja osallisuuden tunteen ylläpitäminen ovat lähtökohtina muiden suvaitsemiselle ja erilaisuuden hyväksymiselle.

Yhdessä yhteistyöllä

Kirja-Matin koulussa jatketaan hyviä käytänteitä Yhdessä yhteistyöllä – toimintamallin tuella. Tavoitteena on "meidän hyvä fiilis". Kun lapsen on hyvä olla ja hän tuntee olevansa yhteisön jäsen, niin kouluun on mukava tulla oppimaan uusia asioita. Hyvään yhteishengen kuuluvat esimerkiksi hyvät käytöstavat ja toisen kunnioittaminen niin kasvokkain kuin sosiaalisessa mediassa. Koulun arjessa tervehdimme, kiitämme, toimimme yhteistyössä, puhumme kohteliaasti toiselle. Mahdollisissa erimielisyyksissä

toimimme rakentavalla tavalla toisiamme kuunnellen, anteeksi pyytäen ja - antaen. Huoltajilta tarvitaan tukea tähän tärkeään yhteiseen kasvatustehtävään.

Yhdessä yhteistyöllä –toimintamallin käytännön toteuttamisesta on luotu oma ohjeistus, joka on kokonaisuudessaan koulun kriisisuunnitelmassa. Asiakirja sisältää Yhdessä yhteistyöllä –toimintamallin käytännön toteuttamisen ohjeet Kirja-Matin koulussa, kiusaamisen ennaltaehkäisyn eri tasot, opiskeluhooltosuunnitelman osion ”Koulun suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä” sekä menetelmät kiusaamisen poistamiseksi. Ohjeistuksen toimintaohjeet oppilaille ovat esillä luokissa.

Kirja-Matin koulun toimintamalli kiusaamistapauksissa

1. Asianosaisten kuuleminen erikseen ja/tai yhdessä. Asioiden myöntäminen.
2. Silminnäkijöiden kuuleminen.
3. Keskustelu ongelmaan johtaneista syistä ja niiden seurauksista. Pyritään selvittämään tilanne ja saamaan aikaan sopimus.
4. Kiusatuksi tulleen ja kiusaajan huoltajille asiasta ilmoittaminen joko kirjallisesti koteihin postitettavalla kasvatustiedustelulomakkeella ja/tai puhelimitse. *
5. Mahdollinen osapuolten huoltajien tapaaminen koululla. Mahdollinen asian ohjaaminen yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.
6. Tekojen sovittaminen. Vastuun kantaminen. Mahdolliset kurinpitotoimet: kasvatustiedustelu, jälki-istunto. Huoltajien tiedottaminen.
6. Seuranta: kiusaamisen mahdollisesti jatkuessa huoltajat kutsutaan koululle kouluneuvotteluun yhdessä asianosaisten lasten kanssa. Myös koulukuraattori voi osallistua kouluneuvotteluun. Usein kuraattori järjestää keskustelua ja ryhmäytymisen harjoittelua oppilasryhmälle, jossa kiusaamista on ilmennyt.
7. Jos tilanne jatkuu: YY-tiimi tai heistä sovittu vastuuhenkilö kuulee asian osapuolia mahdollisimman pian. Käynnistetään YY-prosessi. Seuranta jatkuu.
8. Kiusaamisen tilanteen seurannassa voidaan jatkaa yhteisöllistä tai yksilökohtaista opiskeluhoollollista yhteistyötä ja ohjata huoltajia ottamaan yhteyttä esim. psykologi- ja perheneuvontapalveluihin.
9. Tilanteen edelleen jatkuessa mahdolliset kurinpitovaroitukset: kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen. Lisäksi tarvittaessa ilmoitus lastensuojeluviranomaisille ja/tai rikosilmoitus.

*Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllystyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (PoL 29§).

Koulun toimintakulttuurin kehittäminen ja arviointi

Koulujen toimintakulttuurin toimivuutta arvioidaan osana Seinäjoen kaupungin peruskoulujen laatu- ja arviointijärjestelmää. Toimintakulttuurin arviointi sisältyy kaupungin arviointikyselyihin. Arvioinneista saadulla palautteella koulut kehittävät ja parantavat tarvittaessa toimintaansa.

Oma ohjauskysely ja sen kautta saatava palaute tukee myös koko koulun toimintakulttuurin kehittämistä.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja muu eheyttäminen

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien yleiset periaatteet

Kirja-Matin koulun monialaiset oppimiskokonaisuudet liittyvät yleisesti kotiseutuun ja eteläpohjalaisuuteen, Ylistaron historiaan, Kyrönjokeen ja ylistarolaiseen Matti Pohtoon eli Kirja-Mattiin. Koulussa seurataan myös ajankohtaisia teemoja, esimerkiksi erilaisia merkkipäiviä ja juhlavuosia.

Jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuoden aikana. Monialaisen oppimiskokonaisuuden laajuuden tulee vastata oppilaan viikkotuntimäärää.

Yhteistyö ja työnjako

Monialaiset oppimiskokonaisuudet voidaan suunnitella luokittain tai eri luokka-asteiden yhdistelmänä. Tavoitteena ovat ilmiöpohjaisuus ja asioiden kokonaisvaltainen oppiminen sekä myönteiset oppimiskokemukset ja -elämykset mahdollisimman laajasti yhteistoiminnallisen oppimisen keinoin. Konkreettiset opetusvälineet, toiminnallisuus, liikunnallisuus, monipuoliset työtavat, uusien taitojen oppiminen ja tietotekniikan tarkoituksenmukainen käyttö tukevat oppimista myös monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa sekä opetushenkilöstö että oppilaat tekevät yhteistyötä. Monialaisen oppimiskokonaisuuden voi toteuttaa monin tavoin, kunhan viikkotuntimäärä täyttyy. Oppimiskokonaisuutta voi kerryttää vähitellen pitkin lukuvuotta ja liittää kokonaisuuteen sitä tukevia teemapäiviä. Eräs mahdollisuus on toteuttaa oppimiskokonaisuus toimintaviikkona, jolloin kaikki viikon oppitunnit toteutuvat teeman parissa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteissuunnittelu tulee aloittaa hyvissä ajoin ennen seuraavaa lukuvuotta. Näin toimien voidaan suunnata esim. tarvittavien hankintojen tekemistä.

Koulukohtaisiin vuosisuunnitelmiin kirjataan:

- Miten monialaiset oppimiskokonaisuudet ja muu eheyttäminen käytännössä toteutetaan (suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja kehittäminen)
- Lukuvuodelle valitut ja suunnitellut ja monialaiset oppimiskokonaisuudet
- Miten voidaan käyttää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa
- Miten oppilaat osallistetaan oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa
- Monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyvä oppimisen arviointi

LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

Työrauhan edistäminen Kirja-Matin koulussa

Oppilaiden kuuleminen ja osallisuus ja vastuu omasta toiminnasta

Kirja-Matin oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Vastuullinen suhtautuminen kaikkeen työskentelyyn ja toisten huomioimiseen on kasvatuksen perustehtävä (luku 3).

Yleisestä siisteydestä ja järjestyksestä huolehtiminen on jokaisen oppilaan vastuulla. Oppilaat opetetaan laittamaan työvälineet, kengät ja vaatteet sekä urheiluvälineet niille kuuluville paikoille. Omista tavaroista ja koulutehtävistä huolehtiminen on jokaisen oppilaan omalla vastuulla.

Lukuvuoden alussa koulun järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden kanssa. Koulun piha-alueen rajat kierretään luokittain yhdessä läpi. Oppilaille korostetaan, miten tärkeää on pysytellä turvallisen välituntialueen sisäpuolella. Käsitöissä käytettävien välineiden ja koneiden turvallisuusohjeet käydään läpi jokaisen ryhmän kanssa lukuvuoden alussa.

Luokkien säännöt ja turvalliset rutiinit ovat työrauhan rakennuspalikoita turvallisen luokka- ja kouluyhteisön aikaansaamiseksi. Koulun piha-alueen rajat kerrataan yhdessä oppilaiden kanssa. Turvallisuutta lisää myös välitunti-, liikunta- ja muiden opetusvälineiden kunnosta huolehtiminen. Sääntöihin palataan usein lukuvuoden aikana oppitunneilla ja päivänavauksissa sekä vuodenaikojen (ja tällöin myös välituntileikkien) vaihtuessa.

Kouluyhteisön yhteisten sääntöjen rikkomisella on seuraamuksia. Kurinpitotoimenpiteet alkavat aina oppilaan kuulemisella. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa, oikaista mahdollinen väärinkäsitys ja kertoa oma näkemyksensä. Kuuleminen tehdään aina mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja yleensä vasta sitten asiasta ilmoitetaan oppilaan omalle huoltajalle sekä mahdollisesti asiaan liittyvien lasten huoltajille, useimmiten joko puhelinsoitolla tai esim. kasvatuskeskustelulomaketta käyttäen.

Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko. Koulun opettaja tai koulun johtaja voi määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävän ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, mikäli tehtävä suoritetaan koulupäivän ulkopuolella. Työtä valvotaan.

Järjestyssäännöt ja kurinpidolliset keinot

Turvallinen koulu on edellytys oppimiselle, hyvinvoinnille ja koulussa viihtymiselle. Turvallisen koulupäivän takaamiseksi tarvitaan ennaltaehkäiseviä toimia. Paras keino kiusaamisen välttämiseksi on pyrkiä

järjestämään kouluun turvallinen ja kannustava ilmapiiri. Selkeät rajat, koulun järjestyssääntöjen tunteminen ja sisäistäminen sekä johdonmukainen kurinpitotoimien ja -rangaistusten käyttö ehkäisevät arjen ristiriitojen syntymistä. Tarvittaessa käynnistetään Yhdessä yhteistyöllä –toimintamallin mukainen prosessi.

Oppilaiden turvallisuutta lisäävät:

- yhteisesti laaditut koulun järjestyssäännöt, joiden noudattamista valvotaan
- hyvä oppilaantuntemus
- huolellinen välituntivalvonta
- koulurakennuksen ja koulun ympäristön turvallisuus sekä siisteydestä huolehtiminen
- liikennekasvatus
- opetusvälineiden kunnosta ja turvallisuudesta huolehtiminen
- ensiaputaitojen ylläpito
- asennekasvatus
- vertaissovittelutaidot
- terveyst- ja tapakasvatus
- nettiturvallisuuskasvatus
- tehokas tiedottaminen ja opastaminen
- ennakosuunnittelu ja sääntöjen noudattaminen muualla kuin koulussa tapahtuvassa opetuksessa (opintoretket, urheilutapahtumat, uimahallikäynnit)
- turvallisuutta lisäävät suunnitelmat
- kiusaamista ennaltaehkäisevät toimet

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Kirja-Matin koulun yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän kokous järjestetään syyslukukauden alussa ja kevätlukukauden lopussa. Opiskeluhoitoon kokonaisuutta esitellään luvussa 8.

Koulun arjessa kaikki koulun aikuiset ovat mukana edistämässä yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja oppilaiden kouluhyvinvointia.

Tukioppilastoiminta

Kirja-Matin koulussa on kummi- ja tukioppilastoimintaa. Viidennen luokan oppilaat toimivat koulukummeina aloittaville ekaluokkalaisille.

Oppilaskuntatoiminta

Koulussamme toimii oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus. Hallituksen jäsenet valitaan suljetulla lippuäänestyksellä syyslukukauden alussa. Yleisopetuksen luokilta valitaan 2 edustajaa kultakin luokalta ja erityisluokilta yksi edustaja.

Muu vapaaehtoistoiminta

Kirja-Matin koulun oppilaat voivat toteuttaa koululla mm. Nälkäpäivä- ja Yhteisvastuukeräykset.

Oppilaiden osallisuuden toteutuminen

Oppilaiden osallisuuden kokemisen tunnetta vahvistavat

- oppilaiden päätöksentekotaitojen ja –valmiuksien tukeminen
- erilaisten valintojen ja valintapäätösten tekeminen osana jokapäiväistä kouluarkea
- oppilaiden myönteiset kokemukset omaan oppimisryhmään ja kouluyhteisöön kuulumisesta, me-henki (mm. yhteiset päivänavaukset, juhlat, tapahtumat ja tempaukset)
- itsearviointitaitojen kehittäminen osana oppilaan ohjaamista
- oppilaan tunnetaitojen kehittäminen
- oppilaskuntatoiminta
- välkkäritoiminta
- tuki- ja kummioppilastoiminta
- oppilaiden kuuleminen heitä koskevissa asioissa
- vertaissovittelu.

Kodin ja koulun yhteistyön järjestäminen

Kodin ja koulun yhteistyön ensisijaisena tavoitteena on yhdessä tukea lapsen ja nuoren tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Huoltajalla on päävastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa.

Yhteistyö koko koulun tasolla:

Kouluvuoden alkaessa oppilaat saavat lukuvuosiotiedotteen, joka sisältää keskeisiä koulutyöhön liittyviä asioita, kuten lukuvuoden opetuksen järjestäminen, opetustunnit ja työajat, kerhotoiminta, arviointiperusteet, oppilashuoltoryhmän toiminta, henkilökunnan yhteystiedot, järjestyssäännöt ja koulun menettelytavat kasvatustietokeskustelujen ja kurinpitotoimien käytössä.

Koko koulun vanhempainilta järjestetään joka vuosi syyslukukauden käynnistyttyä, tarvittaessa vanhempainiltoja järjestetään muulloinkin.

Koulun tapahtumista lähetetään Wilma-tiedotteiden lisäksi useimmiten kirjalliset tiedotteet kotiin. Tiedotteisiin lisätään usein palautusosa, jonka oppilas palauttaa huoltajan allekirjoittamana tiedotteen

mahdollisimman pian. Koulun internet-sivuille päivitetään ajankohtaisia asioita ja tietoa koulun tapahtumista.

Oppilaiden vanhemmat ilmoittavat sairaspöissaoloista kouluun ennen ensimmäisen oppitunnin alkua ensimmäisenä poissaolopäivänä esimerkiksi soittamalla tai tekstiviestillä. Luvattomista poissaoloista tiedotetaan koteihin opettajan valitsemalla tavalla. Opettajat kirjaavat poissaolot opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaan.

Poissaolon aikana veloitetaan oppilas tekemään koulutehtävänsä opettajan antamien ohjeiden mukaan. Oppilaan huoltaja on velvollinen valvomaan, että tehtävät tulevat suoritettua. Jos oppilaan huoltaja on anonut vapautusta koulutyöstä (ylimääräistä lomaa), opettaja ei tarkista tehtyjä läksyjä, sekin on ko. aikana vanhempien velvollisuus.

Yhteistyö luokkatasolla:

Opettajat tiedottavat oman luokkansa asioita omilla tiedotteillaan aktiivisesti pitkin kouluvuotta. Myös omia luokkien vanhempainiltoja on mahdollista pitää, vaikka usein käsiteltävät asiat koskettavatkin koko koulun väkeä.

Yhteistyö oppilaan tasolla:

Sairauspoissaolojen ilmoittamisesta on yhteiset ohjeet koko koululle. Oppilaan luvattomista poissaoloista ilmoitetaan kotiin.

Arviointikeskustelun lisäksi oppilas voi olla mahdollisissa muissakin vanhempaintapaamisissa mukana.

Yksittäisen oppilaan asioista tiedotetaan vanhemmille joko puhelinsoitoin tai tekstiviestein, sähköpostilla, Wilma-viestein, tarkoitukseen sopivalla lomakkeella tai perinteisellä reissuviholla opettajan harkinnan mukaan. Oppilaille laaditut erilaiset pedagogiset asiakirjat lähetetään tarvittaessa huoltajille merkinnällä ”huoltajan kopio”.

Oppilasta ja hänen huoltajiaan kuullaan ennen pedagogisten asiakirjojen laadintaa. Huoltajille annetaan mahdollisuus esittää oma näkemyksestä asiasta joko suullisesti tai kirjallisesti. Samoin toimitaan, jos oppilas on jäämässä luokalle yleisen koulumenestyksen vuoksi.

Kodin ja koulun yhteistyö ongelma- ja kurinpitotilanteissa:

Koulun henkilökuntaa perehdytetään toimivaltuuksien käytössä.

Oppilaan pienistä arkisemmista rikkeistä ilmoitetaan puhelimitse tai sähköpostitse tai esim. oppilaan itsensä kirjoittaman kirjeen kautta. Oppilaan kanssa voidaan käydä kasvatuksellisia tai kasvatuskeskusteluja koulupäivän aikana. Kasvatuskeskustelu- ja jälki-istuntoon määräämisen lomakkeet arkistoidaan ja kopiot niistä postitetaan koteihin.

Oppilaan huoltajaa ja oppilasta on kuultava ennen kurinpitorangeistuksen antamista.

Mikäli oppilas joudutaan poistamaan luokkatilasta, häntä ei jätetä ilman valvontaa. Oppilas voidaan ohjata esim. toiseen luokkatilaan. Koulupäivän aikana ilmenevät käytöshäiriöt tai järjestyssääntöjen rikkomiset selvitetään ensisijaisesti kasvatuskeskusteluin opettajan/opettajien kanssa. Tarvittaessa käytetään kurinpitotoimia.

Opetuksen epäämistilanteessa soitetaan välittömästi oppilaan huoltajalle. Oppilasta ei päästetä yksin kotimatalle, vaan huoltajan on huolehdittava oppilaalle täysi-ikäinen hakija.

Jatkuvista kurinpitorangeistuksista tms. käyttäytymisen vaikeuksista järjestetään koulupalaveri yhteistyössä huoltajien kanssa.

Opettajalla tai koulun johtajalla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Kirja-Matin koulussa ilmoitukset tiedotetaan huoltajille ja kirjataan.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Kerhotoiminta

Kirja-Matin koulussa järjestetään aktiivisesti oppilaiden kerhotoimintaa. Sekä koulujen yhteisistä että koulun omista kerhoista jaetaan erilliset tiedotteet syyslukukauden alussa. Koulullamme toimii mm. liikunta- ja kuvataidekerhoja. Yleensä kerhot kestävät koko lukuvuoden, mutta myös lyhempiä projektiluontoisia kerhoja on ollut tarjolla.

Kirja-Matin koulu tarjoaa harrastustoiminnan tiloja myös ulkopuolisille toimijoille.

Koulukirjastotoiminta

Koulussamme on pieni oppilaskirjasto, jota hyödynnetään oppilaiden lukuharrastuksen edistämisessä ja myös viihtyisänä ryhmätyötilana. Yksi opettajista nimetään kirjaston vastaavaksi, mutta varsinainen koulukirjaston lainaustoimintojen hoitaminen on oppilaiden vastuutehtävä.

Kouluruokailu

Kirja-Matin koulussa ei ole omaa ruuanvalmistuskeittiötä, vaan ruoka valmistetaan Ylistaron koulukeskuksen keittiössä, josta se kuljetetaan kouluun lämpöastioissa. Ruokailu tapahtuu luokittain koulun ruokalassa. Ruokailuvuorojen suunnitteluun kiinnitetään huomiota jopa viikoittain, että ruokailu sujuisi mahdollisimman joustavasti.

Kouluruokailu on kasvatus- ja opetustilanne, joka tapahtuu opettajien valvonnassa ja ohjauksessa. Kun lapset siirtyvät kodin tai hoitopaikan pienestä pöydästä koulun ruokasaliin, voi muutos olla suuri ja siksi varsinkin koulupolun alussa ruokailuun varataan riittävästi aikaa. Ruokailussa opeteltaviin asioihin kuuluvat kaikkien ruokien maistaminen ja terveellisiin ruokatottumuksiin ohjaaminen, oikean annoskoon ottaminen, omista ruokailuvälineistä huolehtiminen ja rauhallinen käytös.

Mahdollisista allergiatapauksista ja erikoisruokavalioista tai niihin liittyvistä muutoksista huoltaja toimittaa terveydenhoitajan tai lääkärin todistuksen yläkoululle valmistuskeittiöön.

Koulun ruokailutoimikunta toimii osana oppilaskuntatoimintaa. Kirja-Matin koulun oppilaat arvostavat kouluruokaa, koska oppilaskunnan hallituksen arvotyöskentelyssä kouluruoka ja sen maittavuus oli esillä lähes jokaisen oppilaan vastauksissa.

Välituntitoiminta

Koulumme oppitunti kestää 60 minuuttia, josta 15 minuuttia käytetään virkistäytymiseen. Välitunnit vietetään koulun piha-alueilla. Valvontavuorossa olevat opettajat valvovat välitunteja. Kirja-Matin koulussa on tällä hetkellä kaksi ns. pitkää välkää klo 10.00 - 10.25 ja klo 12.10 – 12.40.

Kirja-Matin liikkuvassa koulussa on 12 koulutettua välituntiliikuttajaa eli välkkäreitä, yleensä 5.-6.-luokan oppilaita. Välkäreiden tehtävänä on innostaa koulutovereitaan liikkumaan entistä aktiivisemmin välituntien aikana. Välkärit ohjaavat leikkejä ja pelejä maanantaisin ja keskiviikkoisin ensimmäisellä pitkällä välitunnilla joko ulkona tai sisällä. Koulun opettajien liikuntavastaava toimii välkäreiden ohjaajana.

Välitunneilla ollaan pääsääntöisesti aina ulkona. Välitunneilla ei käytetä kännykkää, koska ne on tarkoitettu oppilaan virkistäytymiseen ja happihyppelyyn (vrt. Liikkuva koulu).

Koulun uskonnolliset ja niiden rinnakkaiset tilaisuudet

Kirja-Matin koulussa järjestetään uskonnollisia ja niiden rinnakkaisia tilaisuuksia. Koululla käy vieraita eri uskontokunnista. Uskonnollisista tilaisuuksista, niiden rinnakkaisista tilaisuuksista ja vierailijoista tiedotetaan huoltajia pääsääntöisesti heti lukuvuoden alussa lukuvuosiotiedotteella sekä Wilma-tiedotteilla. Koko koulun yhteinen päivänavaus on perjantaiamuisin klo 9.15.

Uskonnon ja elämäntiedon tunneilla yhdessä uskonnollisten yhteisöjen kanssa järjestettävät vierailut eivät ole uskonnollisia tilaisuuksia, kun vierailu ei sisällä varsinaista uskonnollista toimintaa ja yhteisö ainoastaan kertoo toiminnastaan tai esittelee tilojaan.

Juhlat

Lukuvuoteen liittyvät juhlat suunnitellaan syksyllä vuosisuunnitelman teon yhteydessä. Kaikki yhteiset tapahtumat ja tempaukset tukevat oppilaiden ja henkilökunnan yhteisöllisyyden kokemusta. Kirja-Matin koulun joulujuhlaa on perinteisesti vietetty vuorovuosin Ylistaron kirkossa ja Kirmaus-hallissa.

Retket, opintokäynnit ja leirikoulut

Koulun vuosisuunnitelmaan kirjatut opintokäynnit, retket, vierailut ja muu vastaava koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta ovat oppilaalle maksuttomia. Koulun ulkopuolisen opetuksen sisältö liittyy aina opetussuunnitelmaan, joko yhteen oppiaineeseen tai monialaiseen oppimiskokonaisuuteen.

Toimintaa voidaan rahoittaa myös vanhempien tuella. Esimerkiksi vapaaehtoinen leirikoulu on mahdollista toteuttaa, mikäli vanhemmat sitoutuvat varainhankintaan. Koulun vuosisuunnitelmaan kirjataan tältä osin, että varainhankinta on täysin vanhempien tehtävänä ja heidän vastuullaan. Leirikoulubudjeteissa tulee huomioida myös opettajan / opettajien kustannukset. Koulun ja opettajan on oltava selvillä rahojen hankkimisesta ja vanhempien siihen tehtävään valitsemasta vastuuhenkilöstä.

Opetusta ja oppimista syventävän koulun ulkopuolisen opetuksen järjestämisestä päättää koulu. Retkistä ei välttämättä aiheudu kustannuksia retkikohteiden sijaitessa lähellä koulua. Opettajat vastaavat toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Retken turvallisuuteen liittyvistä järjestelyistä vastaa koulunjohtaja, joka hyväksyy opettajan esittämän retken turvallisuussuunnitelman.

Koulumatkat ja kuljetukset

Kirja-Matin koulu on taajamassa sijaitseva lähikoulu, johon monet oppilaat pääsevät kulkemaan itsenäisesti joko kävellen tai pyöräillen. Kirja-Matin opettajilla, koululaisilla ja huoltajilla on yhteinen sopimus, että pyöräilykypärää käytetään joka päivä. Lisäksi kävelijöiden ja pyöräilijöiden olisi hyvä käyttää koulumatkoillaan heijastinliiviä pimeään aikaan. Kaikessa liikkumisessa on noudatettava ehdottomasti liikennesääntöjä.

Koulukuljetukset järjestetään varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan päätöksissä määriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Odotustunteja voi tulla, jolloin oppilasta ei jätetä ilman valvontaa. Koulukuljetusten nouto- ja jättöpaikat sijaitsevat sopivassa kohdassa koulukuljetusauton reittiä. Kotipihasta tai kotipihaan oppilas viedään vain erittäin perustellusta syystä (esimerkiksi liikuntarajoite). Muissa tapauksissa oppilaat tulevat reitin varteen odottamaan koulukuljetusauton saapumista. Koulukuljetusten sujuvuuden kannalta on tärkeää, että oppilaat ovat reitin varressa hyvissä ajoin

odottamassa kyyditystä. Kirja-Matin koulun koulunkäynninohjaajat ottavat oppilaat aamuisin vastaan ja saattavat oppilaat koulupäivän päättyessä koulutakseihin tai linja-autoon.

Koulukuljetuspäätökset tekee erityisopetuksen rehtori. Harkinnanvaraisten kuljetusoikeuksien hakeminen on huoltajien vastuulla. Koulumatkaan voi sisältyä itse kuljettavaa osuutta (pyöräillen, kävellen). Taksilla ja linja-autossa kuljettaessa kuljettaja muistuttaa tarvittaessa alaikäisen turvavyön käytöstä. Koulukuljetuksessa on käytäytävä hillitysti ja asiallisesti.

Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Kirja-Matin koulussa on mahdollista järjestää vuosiluokkiin sitomatonta opetusta erityisen tuen oppilaille tai muissa erityistapauksissa oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti joustavana opetuksen järjestelyinä. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava järjestely, jolloin on mahdollista edetä jossakin oppiaineessa opintokokonaisuudesta toiseen hitaammin kuin luokallisessa järjestelmässä. Näin voidaan luokallista järjestelmää joustavammin ottaa huomioon oppilaan erilaiset yksilölliset tarpeet.

Oppilas voi koko ajan opiskella oman opetusryhmänsä mukana, mikäli se muuten on mahdollista. Hän ei jää luokalleen eikä joudu hyppäämään luokan yli, ja suoritettut opintokokonaisuudet pysyvät voimassa. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on itse asiassa opetuksen eriyttämisen muoto, jota voidaan hyödyntää erityisesti opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana (ks. perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, luku 5). Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään perusopetuksen opetussuunnitelman ja eteläpohjalaisen opetussuunnitelman luvussa 6.

Kirja-Matin koulussa vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen hallintopäätöksen tehdään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaan oppilaalle laaditun pedagogisen selvityksen perusteella. Menettelytapa on sama kuin erityisen tuen päätöksessä huoltajien ja oppilaiden kuulemisineen sekä kasvun ja oppimisen tuen ryhmän käsittelyineen. Käytännössä kaikilla alakouluikäisillä oppilailla, joiden kohdalla vuosiluokkiin sitomattomiin opetuksen järjestelyihin siirrytään, on jo valmiiksi erityisen tuen päätös. Tällöin oppilaalle ei laadita vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen oppimissuunnitelmaa / opinto-ohjelmaa, vaan jokaiselle lukuvuodelle henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS. Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen edellyttämät oppiaineiden sisällöt ja tavoitteet kirjataan samaan lomakkeeseen kuin opetuksen yksilöllistämisen järjestelyissä (HOJKS:n liite 1).

Valmistava opetus

Kirja-Matin koulu tarjoaa tarvittaessa perusopetukseen valmistavaa opetusta ja toimii kotipesäkouluna maahanmuuttajataustaisille alakouluikäisille oppilaille Ylistarossa. Opetuksessa noudatetaan perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita, eteläpohjalaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa ja Seinäjoen kaupungin täydennyksiä.

LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI

Oppimisen arviointi Kirja-Matin koulussa

Oppimisen arvioinnin tavoitteena on ohjata oppilaan oppimista ja rohkaista oppilasta saavuttamaan omat tavoitteensa. Arvioinnin avulla ohjataan oppilasta havainnoimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan. Arvioinnin tulee olla oikeudenmukaista ja arvioinnin tapojen monipuolista.

Arviointi ja todistuskäytännöt toteutetaan maakunnallisen opetussuunnitelman ohjeiden mukaan.

Oppimaan oppimisen tavoitteena on auttaa oppilaiden

- kehittymään oppijoina: tukea oppilaan oman oppimistavan löytymistä, kehittää hänen taitoaan asettaa kysymyksiä ja etsiä vastauksia erilaisista tietolähteistä monipuolisin työtavoin
- auttaa kehittämään oppimisen taitoja: ohjata oppilasta asettamaan omia oppimistavoitteita, oppia suunnittelemaan omaa työskentelyään ja arvioimaan omaa oppimistaan sekä hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisen välineenä
- auttaa oppilaita kehittämään näitä taitoja vastuullisesti sekä auttaa oppilaita etenemään oppimispolulla elinikäisen oppimisen näkökulmasta.

Kirja-Matin koulun arviointikulttuurin periaatteita:

- arviointi on avointa ja oikeudenmukaista
- arviointi on oppilaita kuuntelevaa ja osallistavaa
- oppilaiden tulee ymmärtää arvioinnin perusteet
- arviointi kohdistuu koko oppimisprosessin arviointiin ja jatkuvaan näyttöön: pitkäjänteinen työskentely, sinnikkyys
- monipuolinen arviointi edellyttää monipuolisia oppimismenetelmiä.

Kirja-Matin koulun arviointikulttuurin tavoitteita:

- oppilas kokee oppivansa
- oppilas oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan
- oppilas tietää, mitä jakson tai kurssin aikana on tarkoitus oppia
- oppilas oppii asettamaan tavoitteita opiskelulle
- oppilas tietää, mitä osaa ja mitä on oppinut
- oppilas voi erehtyä ja oppia virheistä
- oppilaan ajattelutaidot kehittyvät
- oppilas saa harjoitella erilaisia oppimisstrategioita
- oppilas saa riittävästi palautetta oppimisestaan
- oppilas oppii arvioimaan myös yhteistoiminnallista oppimista ja ryhmätyöprojekteja
- oppilas oppii arvioimaan käyttäytymistään
- oppilas oppii tekemään valintoja oman oppimisensa tueksi.

Koulun arviointikulttuurin kehittäminen

Kirja-Matin koulun arviointikäytäntöjä pyritään kehittämään itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Oppilaita ohjataan arvioimaan myös pari- ja ryhmätyöskentelyn taitojaan ja yhteistoiminnallisten projektien onnistumista. Koulun oppilaita ohjataan arvioimaan oppimisen lisäksi myös omaa käyttäytymistään koulussa esim. päivä- tai viikkoarvioinneilla. Arviointikäytäntöjen tueksi koulun opettajainhuoneessa on oma kansio, jossa on vinkkejä arviointitapojen monipuolistamiseen.

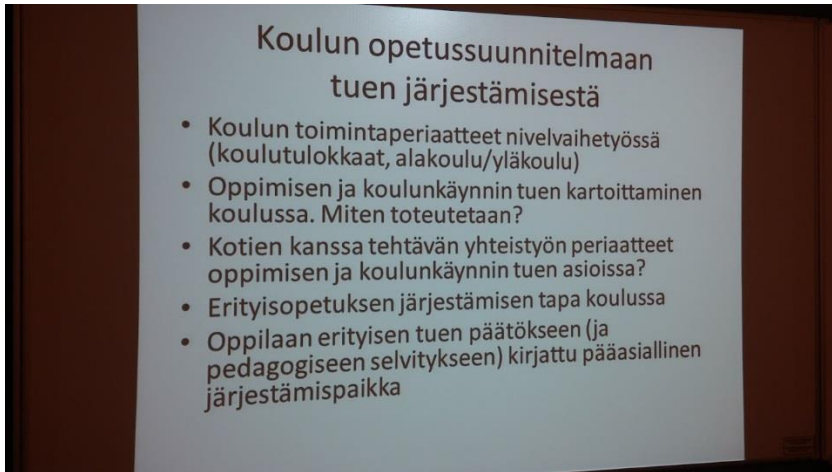
Kirja-Matin koulun laaja-alaisen osaamisen painotus L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, joka tukee koulun arviointikulttuurin kehittämistä, esitellään luvussa 3. Koulun oma ohjaussuunnitelma eri vuosiluokille tukee koulun arviointikulttuuria.

Ennen väliarviointia / arviointikeskustelujen aloittamista ja lukuvuosiarviointia oppilaat tekevät vuosiluokittain itsearvioinnin, johon liitetään opettajan palauteosio. Itsearviointilomake lähetetään huoltajille. Yhteisistä arviointikäytännöistä keskustellaan opettajankokouksissa. Lukuvuoden tavoitteiden toteutumisen arviointi arviointiraporttiin täytetään koko henkilökunnan yhteisessä kokouksessa. Oppilaan käyttäytymisen arvioinnin suorittavat oppilasta opettavat opettajat yhteisesti. Kirja-Matin koulu päivittää vuosittain koulukohtaisen valinnaisainetarjottimen, josta näkyvät valinnaisaineiden laajuus, tavoitteet ja arviointikriteerit.

Taulukko: jatkuva näyttö Kirja-Matin koulussa

	Ei näin!	Tavoitetaso	Erinomaista
Työskentely oppitunneilla	Opiskelen puutteellisesti. En juuri työskentele oppimiseni eteen kotona tai oppitunneilla.	Yritän ensin itse. Kysyn tarvittaessa apua opettajalta tai kaverilta.	Opiskelen ja ymmärrän. Epäselvät asiat selvitän opettajalta. Autan muita.
Asenne oppitunneilla	En osallistu. Häiritsen muiden opiskelua juttelemalla usein opiskeluun liittymättömiä asioita.	Käytän oppituntiaikaa useimmiten opiskeluun, mutta välillä myös muuhun toimintaan.	Käytän oppituntiajan tehokkaasti opiskeluun.
Vihkotyöskentely	Vihkoni on sekava, siinä on keskeneräisiä ja korjaamattomia tehtäviä. Vihko unohtuu usein.	Olen tarkistanut ja korjannut tehtävät. Käytän opettajan ja kirjojen ohjeita.	Teen tehtävät selvästi ja käytän viivainta apuna. Kirjoitan täsmälliset vastaukset perusteluineen kokonaisilla lauseilla.
Tehtävät	Jätän tehtäviä tekemättä tai en tee niitä lainkaan. En kerro unohtuneista opettajalle.	Teen tehtävät ajallaan ja siististi. Saan ne tarkastettua itsenäisesti. Kertaan opettajan kanssa sovitut asiat.	Teen kaikki työt ajallaan ja tarkastan ne huolellisesti. Teen myös lisätehtäviä. Tiedän, jos minun pitää kerrata ja juttelen siitä opettajan kanssa.

LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kirja-Matin koulussa

Oppimisen ohjaus

Oppilaan tarvitseman oppimisen ja muun tuen tarpeen arviointi sekä tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluvat opettajan työhön ja kaikkiin opetus- ja kasvatustilanteisiin. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Ohjaussuunnitelma

Kirja-Matin koulussa on käytössä oppimisen tueksi oma ohjaussuunnitelma, joka täydentää perusopetuksen yhteistä opetussuunnitelmaa. Oma ohjaussuunnitelmamme koostuu kevätlukukauden päätteeksi tehtävistä ohjauskyselyistä. Kysely perustuu 6.luokan oppilaille tarkoitetun ohjauskyselyn kysymyksiin, jotka on Kirja-Matin koulussa vuosiluokkaistettu.

Nivelvaiheet Kirja-Matissa

- siirtyminen perusopetukseen: tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun
 - esiopetuksen henkilöstö eri esiopetuspaikoista kutsutaan syyslukukauden alussa Kirja-Matin koululle ja sovitaan alustava aikataulu lukuvuoden tiedonsiirtopalavereille. Tavoitteena on, että tieto tehostetun ja erityisen tuen esioppilaista on koululla jo ennen resurssien hakemista.
 - loka-marraskuun vaihteessa koulu pyytää listan kaikista alueen esioppilaista aluejohtajalta, koska alueemme kaikki esioppilaat eivät näy väestörekisteritiedoissa
 - helmikuun alussa pidetään tulevien TT- ja ET-oppilaiden tiedonsiirtopalaveri koululla ja ennakoitaan mahdollisia erityisluokalla aloittavia. Tilaisuudessa on

koulunjohtaja, tuleva luokanopettaja, erityisluokanopettaja, varhaiserityiskasvatuksen edustajia sekä laaja-alainen erityisopettaja.

- kouluunilmoittautuminen ja resurssien haku
 - maalis-huhtikuulla oppilaaksiottopäätökset ja toissijaiset oppilaaksiottopäätökset erityispalvelujen yhteisen nivelpalaverin jälkeen
 - tuleva luokanopettaja ja esiopettajat sopivat tiedonsiirtopalaverit
 - tuleva luokanopettaja vierailee mahdollisuuksien mukaan esiopetuksen vanhempainillassa
 - koulunjohtaja vierailee mahdollisuuksien mukaan tapaamassa esioppilaita
 - erityisluokanopettaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan esioppilaiden kevään HOJKS-palaveriin
 - päivitetään lääkehoitosuunnitelmat
 - esiopetuksen oppimissuunnitelmat ja mahdolliset pedagogiset asiakirjat siirtyvät koululle
 - kouluun tutustumispäivä toukokuulla
 - Tervetuloa Kirja-Matin kouluun –huoltajan opas Kirja-Matin koulussa aloittavan oppilaan huoltajalle
- siirtyminen 3. luokalle
 - huomioidaan 2. luokan arviointikeskustelussa marras-tammikuussa
 - 2.luokan kevään ohjauskyselyn vastausten hyödyntäminen osana oppilaan ohjaustoimia
 - erityisen tuen oppilaan pedagoginen selvitys päivitetään osana nivelvaihetta hyvissä ajoin
 - erityisluokanopettaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan oppilaiden kevään HOJKS-palaveriin, jos opetusryhmä vaihtuu
 - siirtyminen 7. luokalle
 - yläkoulu kutsuu oppilaita ja heidän huoltajiaan tutustumispäiviin oman aikataulunsa mukaan
 - luokanopettaja välittää oppilaiden valintakortit ja mahdollisen muun materiaalin yläkoululle keväällä
 - 6. luokalla oppilas saa palautetta koulunkäynnistään
 - aikaisempien ohjauskyselyiden vastausten hyödyntäminen osana oppilaan ohjaustoimia on mahdollista
 - yläkoulun järjestämä kouluuntutustumispäivä ja vanhempainilta
 - helmikuun alussa pidetään tulevien TT- ja ET-oppilaiden tiedonsiirtopalaveri ja ennakoita mahdollisia erityisluokalla aloittavia. Tilaisuudessa on yläkoulun edustaja, luokanopettaja ja laaja-alainen erityisopettaja.
 - luokanopettaja ja yläkoulun edustajat sopivat tiedonsiirtopalaverin ajankohdan
 - osallistuminen erityispalvelujen järjestämään yläkouluun siirtyvien erityisen tuen oppilaiden siirtopalaveriin (koulunjohtaja/laaja-alainen erityisopettaja/erityisluokanopettaja)

- erityisen tuen oppilaan pedagoginen selvitys päivitetään osana nivelvaihetta hyvissä ajoin
- pedagogisten asiakirjojen siirto yläkouluun ohjeiden mukaan

Oppimisen tuki

Oppilaan saaman yleisen tuen muotoja ovat Kirja-Matin koulussa mm.

- monipuolisten opetusmenetelmien käyttäminen
- monipuolisten arviointimenetelmien käyttäminen
- oppimisen ohjaus: tavoitteet, arviointi ja oppimisen ohjaustoiminta
- oppimisympäristöjen kehittäminen
- oppilaan henkilökohtaisen ohjaamisen ja tuen lisääminen
- oppilasryhmän tunnetaitoihin liittyvän oppimisen lisääminen
- toimintaohjeiden selkeyttäminen
- samanaikaisopetus ja yhteisopettajuus
- tukiopetus
- läksykerhotoiminta
- eriyttäminen
- oppimisen apuvälineiden käyttäminen
- kodin ja koulun sekä muiden tahojen yhteistyö
- osa-aikainen erityisopetus
- johdonmukainen kasvatuskeskustelujen ja kurinpitotoimien käyttäminen
- oppilashuollon ja/tai kasvun ja oppimisen tuen ryhmän tuki
- avustajan tai koulunkäynninohjaajan käyttäminen opetuksessa.

Yleisen tuen aikana on mahdollista tehdä oppilaalle oppimissuunnitelma.

Yleisen tuen aikana opettaja seuraa oppilaan oppimisprosessia ja antaa palautetta oppilaan kehitymisestä ja edistymisestä sekä antaa oppilaalle yleistä tukea.

Jos opettaja huomaa, etteivät yleisen tuen keinot riitä tukemaan oppilaan oppimista, siirrytään **tehostettuun tukeen**. Tehostettu tuen aloittaminen päätetään kasvun ja oppimisen tuen ryhmässä oppilaalle laaditun pedagogisen arvion perusteella. Pedagoginen arvio perustuu luokanopettajien, englanninopettajan ja erityisopettajan havaintoihin sekä keskusteluihin ja yhteistyöhön oppilaan vanhempien kanssa.

Tehostetun tuen jakso on määräaikainen ja tuen riittävyttä seurataan. Jos arvioidaan, että tehostettu tuki

ei ole ollut oppilaalle riittävä tukimuoto, hänelle laaditaan pedagoginen selvitys. Selvityksen perusteella oppilaalle voidaan laatia erityisen tuen päätös.

Oppilaan oppimisen tukemista ja tarvittavia asiakirjoja käsitellään aina moniammatillisena yhteistyönä kasvun ja oppimisen tuen ryhmässä, jossa selvitetään sekä oppilaan saama yleinen, tehostettu tai erityinen tuki että oppilaan kokonaistilanne.

Erityistä tukea saavat oppilaat, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Mikäli oppilaan opiskelemista oppiaineista yksikin yksilöllistetään, tehdään hänelle erityisen tuen päätös. Erityisen tuen päätös on hallintopäätös, jonka Seinäjoella tekee erityisopetuksen rehtori.

Erityisen tuen aikana oppilaan opetuksessa on käytettävissä erityisopetuksen lisäksi kaikki muut perusopetuksen tukimuodot. Niiden lisäksi on mahdollista tehostaa oppilashuoltotyötä ja lisätä muuta moniammatillista yhteistyötä esimerkiksi hyödyntämällä erilaisia kuntoutus- tai muita asiantuntijapalveluita. Erityisen tuen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

Erityisen tuen päätöstä tarkistetaan tarvittaessa, mutta vähintään toisen ja kuudennen luokan keväällä.

Erityisen tuen oppilas voi opiskella yleisopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Ennen oppilaan oppimäärien yksilöllistämistä kokeillaan koulun muita tukitoimenpiteitä, jotka Kirja-Matin koulun tehostetussa tuessa ovat **yleisen tuen tukimuotojen lisäksi mm:**

- tukiopetus
- läksyparkki
- opetuksen lisätty eriyttäminen, opetuksen järjestäminen osin luokkamuotoisessa erityisopetuksessa
- laaja-alaisen erityisopetuksen säännöllinen tuki
- opiskelu osittain tai kokoaikaisesti erityisluokalla
- avustajapalveluiden käyttäminen mahdollisuuksien mukaan
- tehostetun tuen oppimissuunnitelman tiivis päivittäminen ja arviointi
- tiivis kodin ja koulun yhteistyö
- oppilasarvioinnin ja palautteen lisääminen tapauskohtaisesti
- joustavat opetusjärjestelyt: luontevat pienryhmät lukujärjestyksessä jakotuntien mahdollistamana
- oppilas apuopettajana, vertaisoppiminen
- keskittyminen perustehtäviin tai sovellettaviin tehtäviin
- keskittyminen oppimisen erityisiin painoalueisiin
- oppilashuollon moniammatillinen yhteistyö

Pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään sinä vuonna, kun lapsi täyttää viisi vuotta. Kirja-Matin kouluun siirtyvien pidennetyn oppivelvollisuuden koulutulokkaiden nivelpalaverit järjestetään helmikuun alussa, samassa yhteydessä kuin muidenkin tulevien TT- ja ET-oppilaiden tiedonsiirtopalaveri. Näin toimien

ennakoidaan mahdollisia erityisluokalla aloittavia ja oppilaiden tarvitsemaa oppimisen tuen resursseja. Tilaisuudessa on koulunjohtaja, tuleva luokanopettaja, erityisluokanopettaja, varhaiserityiskasvatuksen edustajia sekä laaja-alainen erityisopettaja. Kun oppilaan opetuksen järjestämispaikka on selvillä maaliskuuhuhtikuulla, jatketaan nivelvaiheen yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja varhaiserityiskasvatuksen kanssa. Pidentetyn oppivelvollisuuden päätös voidaan purkaa oppilaan oppimisen edistytessä.

Oppimisen tuen toteuttamistavat ja käytännön järjestäminen

Oppimisvaikeuksien tuomiin haasteisiin pyritään ensisijaisesti vastaamaan yleisen ja tehostetun tuen keinoin. Tällöin opetuksen järjestämisessä korostuvat oppilaan mahdollisuus tukiopeutukseen ja opetuksen eriyttämiseen.

Tukiopeutus

Yleinen oppimisen tuki on tarkoitettu kaikille. Arkisia yleisen tuen muotoja koulussa ovat esimerkiksi tuntityöhön rauhoittuminen, luokan istumajärjestys, selkeät ohjeet, uudelleen opettaminen, lisäharjoittelu taululla, tehostettu työ kotona, ennakoiva tukiopeutus tai tavoitteiden osittaminen. Myös läksyt ovat yleisen tuen muoto. Tukiopeutustuntien järkevä sijoittaminen on huomioitava lukujärjestyksen teon yhteydessä. Poikkeustapauksissa, jos oppitunnin luonne, rakenne tai opetusjärjestelyt mahdollistavat, tukiopeutusta voidaan antaa myös oppituntien aikana.

Tukiopeutuksen järjestämisen ensisijainen tavoite on varhainen puuttuminen oppimisen ongelmiin. Opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai muuta oppimisen tukea tarvitseville annetaan tukiopeutusta. Tukiopeutusta ei voi käyttää oppilaalle anottujen ylimääräisten vapaapäivien aikana opetettujen asioiden opiskeluun.

Tukiopeutus yleisen tuen aikana: jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen ja ohjauksen tarpeen ilmenemistä ja muuttumista. Tukiopeutuksen tarve voi johtua poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista. Tukiopeutus voidaan toteuttaa myös ennakoivasti ennen uuden asian opettamista. Tukiopeutusta voi antaa opettajista myös joku muu kuin oma opettaja.

Tukiopeutus tehostetun tuen aikana: ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan yleisen tuen aikana annetun tukiopeutuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopeutuksen tarve jatkossa. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema tukiopeutus, sen tavoitteet ja järjestäminen.

Opetuksen eriyttäminen

Opetuksen eriyttäminen tarkoittaa sitä, että opettaja huomioi oppilaiden erilaiset oppimisedellytykset eriyttämällä opetustaan yleisopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden rajoissa. Eriyttämisessä opettajan tulee huomioida sekä sellaiset oppilaat, jotka etenevät opiskelussaan nopeasti, että ne oppilaat, joilla on oppimisessaan vaikeuksia.

Eriyttämisen muotoina käytännön tasolla voivat olla esimerkiksi:

- tehtävien määrän erilaisuus
- yhteinen opetustuokio ja erilaiset tehtävät
- eri määrä kotitehtäviä
- erilaiset ryhmittelyt sekä erilaiset tehtävät
- erilaiset opetusmateriaalit ja -välineet
- enemmän opettajan tai koulunkäynninohjaajan henkilökohtaista ohjausta
- erityisopettaja samanaikaisopettajana
- apuvälineet (esimerkiksi tietokone)
- suulliset kokeet, joissa aikuinen toimii kirjurina

Samoin opettaja voi esim. eriyttää opetuksessaan

- oppimiseen ja opetukseen käytettävää aikaa
- oppiaineen syvyyttä tai laajuutta
- oppimiseen käytettäviä menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja
- sisältöjen valinnalla tai opetusjärjestelyjen avulla
- arvioinnin ja palautteen antamisen muotoa.

Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus toteutetaan laaja-alaisen erityisopettajan ja luokanopettajan tai aineenopettajan sekä tarvittaessa myös huoltajan tai kasvun ja oppimisen tuen ryhmän tekemän suunnitelman mukaan. Tavoitteena on ohjata oppilaan oppimaan oppimista sekä auttaa oppilasta selviytymään omatoimisesti opinnoistaan ja tällä tavoin luoda edellytykset oppilaan yksilölliselle ja edellytystensä mukaiselle kehitykselle. Rakentava ja riittävä yhteistyö kotien kanssa helpottaa oppilaan omatoimista opiskelua ja hänen opiskelutaitojensa kehittymistä.

Opetus tapahtuu pääosin muiden oppituntien aikana. Kirja-Matin laaja-alainen erityisopettaja toimii sekä samanaikaisopettajana että tapaa oppilaita omassa luokkatilassaan yksilöllisesti.

Luokkamuotoinen erityisopetus

Joskus oppilaan vaikeudet koulunkäynnissä ovat niin suuria, ettei niitä pystytä tehostetussakaan tuessa helpottamaan säännöllisen tukiopetuksen ja osa-aikaisen erityisopetuksen keinoin. Tällöin oppilaan huoltajat ohjataan ottamaan yhteyttä asiantuntijoihin. Mahdollisten testien ja pedagogisen selvityksen prosessin aikana mietitään yhteistyössä kodin kanssa, onko oppilaalla tarvetta esim. oppimäärien yksilöllistämiseen vai jatkaako oppilas yleisopetuksen oppimäärien mukaisesti kaikissa oppiaineissa. Jos oppilaan kohdalla päädytään erityisen tuen päätökseen, oppilas voi jatkaa opiskeluaan integroituna omassa luokassaan, mikäli sen katsotaan tukevan oppilaan oppimista. Opetuksen järjestämispaikka määritellään erityisen tuen päätöksessä.

Kirja-Matin koulussa on kolme erityisluokkaa. Jos oppilaan opiskelu päätetään järjestää pienemmässä ryhmässä, myös osallistuminen osittain yleisopetukseen on mahdollista, mikäli tarvittavat tukipalvelut ovat saatavilla ja esim. luokan ryhmäkoko on kohtuullinen. Oppilas voidaan siirtää myös toiseen kouluun juuri hänelle sopivaan oppimisryhmään, jos se katsotaan hänelle parhaaksi oppimista tukevaksi ratkaisuksi.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Kirja-Matin koulussa järjestetään opetusta myös toiminta-alueittain, jolloin oppimisen oppimäärät ja tavoitteet muodostuvat toiminta-alueista, niiden osa-alueista ja tavoitteista. Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot, kognitiiviset taidot sekä kieli ja kommunikaatio. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden yksilölliset oppimistavoitteet määritellään HOJKS:ssa, ja niiden avulla tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä ja toimintakykyä.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään.

VALTERI

Tutkimusperustainen käyttäytymisen tuki luokkatasolla (muk. Kern & Clemens 2007)

- Aseta selkeät odotukset ja toimintaohjeet luokan oppilaiden käyttäytymiselle.
- Lisää ympäristön ennustettavuutta (S, rutiinit.)
- Lisää toivotusta käyttäytymisestä annettavan positiivisen palautteen määrää (informatiivinen!)
- Käytä luokan osaamistasoon sopivia oppimateriaaleja (E, oppimateriaalien S).
- Järjestä paikat oppimistilassa kuhunkin tilanteeseen sopivaksi (S, E, JR).
- Anna lyhyitä ja selkeitä ohjeita (visuaalisuus, struktuurit!).
- Vuorottele erityyppisiä ja vaikeusasteisia tehtäviä (E, S).
- Säilytä oppitunneilla riittävän ripeä etenemistahti (S).

S= strukturointi, E= eriyttäminen, JR= Joustava ryhmittely

Iines Palmu, Oppimis- ja ohjauskeskus Valtteri 2019

LUKU 8 OPISKELUHUOLTO

Kirja-Matin koulu päivittää opiskeluhooltosuunnitelman valtuustokausittain opetuksen järjestäjän ohjeen mukaan. Opiskeluhooltosuunnitelma voidaan laatia yhteistyössä Pikkumetsän päiväkodin kanssa joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteistä työtä tukemaan.

Opiskeluhoollon kokonaisuus esitellään Seinäjoen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman luvussa 8.

LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Kirja-Matin koululla ei ole koulukohtaisia täydennyksiä lukuun 9.

LUKU 10 KAKSIKIELINEN OPETUS

Kirja-Matin koululla ei ole koulukohtaisia täydennyksiä lukuun 10.

LUKU 11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS

Kirja-Matin koululla ei ole koulukohtaisia täydennyksiä lukuun 11.

LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset (T&T VAL)

Maakunnallisen opetussuunnitelman linjauksen mukaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista yksi viikkotunti on sidottu käsityöhön vuosiluokilla 3, 5 ja 6 sekä 5 tuntia luokilla 8-9.

Vuosiluokille 4, 5 ja 6 jäävät taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on Kirja-Matin koulussa sidottu seuraavasti: 4. luokalla liikuntaan, 5. luokalla kuvataiteeseen ja 6. luokalla musiikkiin. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tuntien tavoitteet ja sisällöt esitellään koulun opetussuunnitelman luvussa 1.

Valinnaiset aineet (VAL)

- Oppilaan valinnaisuutta on vuosiluokilla 4, 5 ja 6 yhteensä yksi viikkotunti.
- Luokilla 8 ja 9 valinnaisuutta on yhteensä 6 viikkotuntia.
- Valinnaiset aineet ovat oppilaiden todellista valintaa.
- Valinnaiset aineet tarjotaan joustavasti koulun vahvuuksien ja resurssien mukaan.
- Valinnaiset aineet voivat olla eripituisia ja -laajuisia oppikokonaisuuksia.
- Alakoulussa yhden valinnaisen aineen tulee tukea yrittäjämäinen toimintatapa -ajatusta.
- Oppilaalle tulee tarjota riittävä tuki myös valinnaisissa aineissa.
- Valinnaiset aineet toteutetaan Kirja-Matin koulussa useamman vuosiluokan yhdistelmänä.
- Koulun omana linjauksena pyrimme siihen, että jokainen valinnaiskurssi tukee yrittäjämäistä toimintatapaa sekä sisältöjen että oppimismenetelmien osalta.
- Oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulussamme järjestettävien valinnaiskurssien sisältöihin mm. kurssipalautteen ja oppilaskunnan hallituksen avulla.

Valinnaisaineiden valintaprosessi

Syyslukukauden alussa tai kevätlukukauden lopussa oppilaskunnan hallitus voi esittää toivomuksia seuraavan lukuvuoden valinnaisainekursseista. Yksittäiset oppilaat voivat tehdä aloitteita oppilaskunnan hallitukselle tai koulun opettajille.

Opettajat valmistelevat marraskuun loppuun mennessä ehdotuksiaan oppilaille tarjottavista valinnaisainekursseista seuraavan lukuvuoden suunnittelua varten. Lopullinen valinnaisainetarjotin valmistuu koulun senhetkisten resurssien mukaan joulukuun alussa. Kirja-Matin koulu päivittää vuosittain koulukohtaisen valinnaisainetarjottimen, josta näkyvät valinnaisaineiden laajuus, tavoitteet ja arviointikriteerit.

Tulevan vuoden 4.-6. luokkalaiset sekä 8.-9. luokkalaiset tekevät valintansa tammikuun aikana. Oppilaat valitsevat tarjotuista kursseista yhden ensisijaisen valintatoiveensa sekä 2 varavalintaa erilliselle valintakortille. Varavalinnat tehdään, jos oppilaan ensisijaista valintaa ei pystytä toteuttamaan esim. suuren valitsijamäärän vuoksi. Tällöin valintatilanteessa käytetään arvontaa.

Pääsääntöisesti toimitaan niin, että oppilaiden valinta pyritään suuntaamaan opiskeltavaan valinnaisaineeseen eikä opettajaan. Tavoitteena on, että etukäteen ei kerrota, kuka opettajista valinnaisainetta opettaa.

Seuraavan lukuvuoden toteutuvat valinnaisaineet oppilaslistoineen ovat valmiina maaliskuun aikana.

Opetussuunnitelman mukaisesti yläkoulun oppilaat valitsevat taito- ja taideainevalinnaisia sekä syventäviä valinnaisia oppiaineita yhteensä 6 viikkotuntia. Kirja-Matin koulussa valinta tehdään erikseen 8. ja 9. luokan ajalle.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Opetuksen järjestäjä päättää, tarjoaako se kaikille yhteisten kieliopintojen lisäksi mahdollisuuden kielten valinnaisiin opintoihin. Valinnaisten kielten opiskelu on oppilaille vapaaehtoista.

Alakoulussa alkava vapaaehtoinen A2-kieli valitaan kolmannen luokan keväällä.

LIITTEET

Liite 1

Järjestyssäännöt

Varhjakou 25.1.2017, liite § 3

SEINÄJOEN KAUPUNGIN PERUSKOULUJEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Seinäjoen perusopetuksella on yhteiset järjestyssäännöt, joiden tarkoituksena on edistää koulujen sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisöjen turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Yhteisiä järjestyssääntöjä suositellaan tarkennettavan koulujen omilla järjestyssäännöillä ja käytännön soveltamisohjeilla. Lisäksi jokaisella koululla on oppilashuoltosuunnitelmien liitteenä suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminnasta äkillisissä kriiseissä tai uhka- ja vaaratilanteissa.

1. Muistan, että olen koulussa oppiakseni asioita. Saavun ajoissa oppitunnille. Käyn koulua säännöllisesti. Sairauspoissaolon huoltaja ilmoittaa koululle viipymättä ja muihin poissaoloihin huoltaja pyytää luvan. Enintään kolmen päivän poissaoloon luvan myöntää luokanopettaja / luokanohjaaja ja muihin poissaoloihin rehtori.
2. Jokaisella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Noudatan koulussa opettajien ja muun henkilökunnan antamia ohjeita.
3. Toimin koulussa hyvien tapojen mukaisesti. Käyttäydyn kohteliaasti, suvaitsevaisesti ja ystävällisesti sekä aikuisia että muita oppilaita kohtaan. Hyvään käyttäytymiseen kuuluu kohtelias kielenkäyttö, asiallinen ja tarkoituksenmukainen pukeutuminen sekä hyvät ruokailutavat.
4. Koulupäivän vietän koulun alueella. Poistuminen on sallittua opettajan luvalla.
5. Pidän osaltani huolta koulun tiloista, välineistä ja muusta omaisuudesta. Huolehdin työskentely- ja

ruokailupaikkani sekä koulualueen siisteydestä ja viihtyisyydestä.

6. Annan kaikille koulun oppilaille ja aikuisille työrauhan. Liikun koulun tiloissa rauhallisesti ja kunnioitan kaikkien fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta. Huolehdin osaltani yleisestä turvallisuudesta. En ota valokuvia tai videoi muita henkilöitä ilman heidän lupaansa. En julkaise materiaalia internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa ilman lupaa tai tekijänoikeuksia.

7. Mikäli koulussa sattuu vahinko, onnettomuus tai havaitsen kiusaamista, ilmoitan siitä välittömästi opettajalle tai muulle koulun henkilökuntaan kuuluvalle. Tahallisen tai tuottamuksellisen vahingon seuraukset joutuu tekijä itse siivoamaan ja korvaamaan.

8. En tuo kouluun koulutyöhön kuulumattomia tavaroita tai elintarvikkeita. Käytän mobiililaitteita (esim. matkapuhelin, tablettitietokone) opettajan ohjeiden mukaan. Koulu ei korvaa mobiililaitteille tai muille tavaroille koulussa aiheutuneita vahinkoja tai niiden katoamista.

9. Käyttäydyn koulumatkoilla asiallisesti, noudatan liikennesääntöjä ja hyviä tapoja. Koulumatka on aamulla kotoa kouluun, koulun päätyttyä koulusta suoraan kotiin tai iltapäivätoimintaan.

10. Polkupyörät ja muut kulkuneuvot jätän koulupäivän ajaksi lukittuina niille varatuille paikoille, joissa ei saa koulupäivän aikana oleskella. Koulu ei vastaa kulkuneuvoille mahdollisesti aiheutuneista vahingoista tai niiden katoamisesta.

Mikäli järjestyssääntöjä rikotaan, kasvatusteskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan häiritsevään tai asiattomaan käytökseen. Muutoin käytetään perusopetuslain määrittelemiä kurinpidollisia toimenpiteitä ja rangaistuksia.

Seinäjoella 25.1.2017

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta

Liite 2 Opiskeluhoitosuunnitelma

-päivitetään lukuvuosittain ja tallennetaan opetuksen järjestäjän ohjeen mukaan

Liite 3 Valinnaisainetarjotin

-päivittyy lukuvuosittain, tallennetaan opetuksen järjestäjän ohjeen mukaan

Seinäjoki